

Poznámka:

Obchodný zákonník nepripúšťa, aby valné zhromaždenie rozhodovalo o vylúčení spoločníka (okrem kadučného konania) alebo o zániku jeho účasti v spoločnosti. Osobitne je takéto konanie upravené v § 113 OBZ, pričom predmetné ustanovenie rieši nevyhnutnosť dôsledného postupu rešpektujúceho všetky podmienky na to, aby mohol byť spoločník pri porušení ukladovej povinnosti zo spoločnosti vylúčený. Na možnosť vylúčenia musí byť spoločník písomne upozornený vo výzve na splnenie ukladovej povinnosti. Valné zhromaždenie rozhoduje o vylúčení spoločníka pre nesplnenie jeho ukladovej povinnosti jednoduchou väčšinou hlasov prítomných spoločníkov, pokiaľ spoločenská zmluva neurčuje inak, pričom tento spoločník v tomto prípade nesmie vykonávať hlasovacie právo [§ 127 ods. 5 písm. b)], ani sa jeho hlasy nezapočítávajú do väčšiny vytvárajúcej kvórum valného zhromaždenia. Lehota, v rámci ktorej je spoločník vyzvaný na splnenie ukladovej povinnosti, nemôže byť kratšia ako 3 mesiace, t. j. vo výzve môže byť určená vždy len dlhšia lehota.

Uvedené rozhodnutie prešlo aj konaním pred ústavným súdom, ktorý uznesením, sp. zn. III. ÚS 274/2023-14 z 25. mája 2023 ústavnej sťažnosti nevyhovet. Ústavný súd po preskúmaní rozsudku najvyššieho súdu dospel k záveru, že najvyšší súd v rámci svojej prieskumnej právomoci naozaj dôsledne a precízne preskúmal sťažovateľom namietanú zmätočnosť rozsudku krajského súdu. K sťažovateľom namietaným špecifickým okolnostiam uviedol, že nejde o skutočnosti, ktoré by v predmetnej veci mohli byť z pohľadu výkladu § 113 ods. 3 OBZ relevantné.

53.**Premlčanie zmluvnej pokuty dojednanej percentuálnou sadzbou****§ 392 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka**

I. Pri zmluvnej pokute dojednanej percentuálnou sadzbou zo stanovenej čiastky za každý deň omeškania je povinnosť, ktorej splnenie bolo zabezpečené zmluvnou pokutou, porušovaná opakovane.

II. Pri práve na zaplatenie zmluvnej pokuty dojednanej percentuálnou sadzbou zo stanovenej čiastky za každý deň omeškania, začína plynúť premlčacia doba vždy každým dňom, za ktorý veriteľovi vzniklo právo na zmluvnú pokutu.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Obdo/18/2022

Skutkový stav:

S Súd prvej inštancie rozsudkom z 10. septembra 2020 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 25 370,35 eur spolu s úrokom z omeškania vo

výške 9,00 % ročne zo sumy 25 370,35 eur od 24. augusta 2019 do zaplatenia a paušálnou náhradou nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 40 eur, všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol.

S Odvolací súd rozsudkom z 20. mája 2021 na základe odvolania žalovaného potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie.

Súd prvej inštancie správne konštatoval relevanciu existencie právoplatného rozhodnutia v predchádzajúcom konaní, ktorým bola žalobcovi priznaná istina 50 388 eur spolu s 8,05 % úrokom z omeškania z tejto sumy od 2. apríla 2015 do zaplatenia. V tomto predchádzajúcom konaní bola žalobcovi priznaná istina spočívajúca vo vyúčtovanej cene plnenia, t. j. bola priznaná hlavná pohľadávka, ktorá bola zabezpečená zmluvnou pokutou, čo znamená, že o existencii, oprávnenosti, dôvodnosti, ako aj o výške hlavnej pohľadávky, t. j. zabezpečeného práva, bolo už rozhodnuté právoplatným rozsudkom. Zároveň bolo právoplatne rozhodnuté aj o tom, že s úhradou hlavného záväzku sa žalovaný dostal do omeškania od 2. apríla 2015. Podľa názoru odvolacieho súdu tak súd prvej inštancie postupoval správne, keď neprihliadal na tie skutkové výhrady žalovaného voči hlavnej pohľadávke, t. j. zabezpečenému právu (vyúčtovanej cene plnenia), ktorými spochybňoval aj v tomto konaní (o zaplatenie zmluvnej pokuty) neodobornosť servisu, neoprávnenosť vystavenia faktúry a právo žalovaného odmietnuť potvrdenie protokolu. Odvolací súd súčasne zdôraznil, že predmetom prebiehajúceho konania je právo na zaplatenie zmluvnej pokuty z dôvodu porušenia povinnosti včasnej úhrady hlavného záväzku žalovaného, ktorý už bol žalobcovi právoplatne priznaný (vrátane určenia prvého dňa omeškania s úhradou tohto hlavného záväzku) v predchádzajúcom konaní.

Hlavným odvolacím dôvodom uplatneným žalovaným bola nesprávnosť posúdenia nepremlčania zmluvnej pokuty z dôvodu nesprávneho posúdenia charakteru porušenia povinnosti a momentu vzniku práva na zaplatenie zmluvnej pokuty. Odvolací súd vyjadril nesúhlas s názorom žalovaného, podľa ktorého v danom prípade ide o porušenie povinnosti majúcej charakter trvajúceho porušenia, kde premlčacia doba vzniká jednorazovo prvým dňom porušenia povinnosti podľa § 393 ods. 1 Obchodného zákonníka (ďalej aj „OBZ“), a keďže podľa predchádzajúceho rozhodnutia došlo k porušeniu povinnosti 2. apríla 2015, premlčacia lehota uplynula 2. apríla 2019. Žaloba bola podaná na súd 11. septembra 2019.

Odvolací súd súladne s názorom súdu prvej inštancie uviedol, že nárok na zmluvnú pokutu pri jej percentuálnom určení za každý deň omeškania patrí oprávnenému počas celej doby porušovania zmluvnej povinnosti až do jej splnenia. Keďže porušenie povinnosti bolo právoplatne určené dňom 2. apríla 2015, pričom žalovaný uhradil zabezpečenú pohľadávku 13. júna 2018, čo sporné nebolo, potom žalobcovi patrí zmluvná

pokuta za toto obdobie, a to za každý deň omeškania samostatne a každý deň omeškania v prípade takto dohodnutej zmluvnej pokuty mu vzniká nové samostatné právo na zaplatenie každej jednotlivej splátky zmluvnej pokuty. Pri percentuálne dohodnutej zmluvnej pokute je povinnosť porušovaná opakovane, každý deň a každým dňom vzniká veriteľovi ďalšie právo na zmluvnú pokutu, pričom pre každý denne vzniknutý nárok plynie aj samostatná premlčacia doba. Žalobcom uplatnený nárok na zmluvnú pokutu premlčaný nebol, keďže žalobca si uplatnil zmluvnú pokutu za obdobie od 11. septembra 2015, t. j. v období 4 rokov pred podaním žaloby, do splnenia zabezpečenej zmluvnej povinnosti, t. j. do 13. júna 2018, keď nárok na istinu premlčaný nebol.

Odvolačný súd nesúhlasil s tou časťou odôvodnenia súdu prvej inštancie, v ktorej odkázal aj na primeranú aplikáciu § 392 ods. 2 OBZ pri určení začiatku plynutia premlčacej lehoty, ktorý upravuje premlčanie pri práve na čiastkové plnenie. Uviedol, že § 392 ods. 1 a 2 OBZ sa vzhľadom na jeho obsah a úpravu týka práv na plnenie z dohodnutého záväzku vo vzťahu k dobe splatnosti. V danom prípade nejde pri dohodnutej percentuálnej sadzbe zmluvnej pokuty za každý deň omeškania o čiastkové plnenie a nemôže ísť ani o aplikáciu § 392 ods. 2 OBZ, pretože v zmysle tohto ustanovenia je pre začiatok plynutia premlčacej doby rozhodujúca doba splatnosti záväzku. V danom prípade bráni aplikácii § 392 ods. 2 OBZ pri určení začiatku plynutia premlčacej lehoty pri zmluvnej pokute, aj keď určenej percentuálnou sadzbou za každý deň omeškania, charakter zmluvnej pokuty, ktorá vzniká v dôsledku porušenia povinnosti.

Odvolačný súd napokon uviedol, že v rozhodnutí Veľkého senátu Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1VCdo/4/2017 z 18. decembra 2017 bolo zdôraznené, že pri rôznej rozhodovacej činnosti obchodnoprávných a občianskoprávných senátov Najvyššieho súdu SR došlo k aplikácii rôznych právnych noriem, a to na jednej strane Obchodného zákonníka a na druhej strane Občianskeho zákonníka, resp. noriem správneho práva, avšak táto judikatúra sa týka riešenia otázky premlčania úrokov z omeškania určených percentuálnou sadzbou. Podľa odvolacieho súdu je potrebné rozlišovať inštitút premlčania zmluvnej pokuty a úrokov z omeškania, pričom závery o premlčaní úrokov z omeškania nie sú automaticky bez ďalšieho použiteľné aj pre zmluvnú pokutu vzhľadom na odlišný charakter tohto majetkového práva ako samostatného práva oproti úrokom z omeškania ako príslušenstva.

S Žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) *po dal proti rozsudku odvolacieho súdučas dovolanie.*

Žiadal, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil vadou podľa § 420 písm. f), ako aj § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP žalovaný odôvodňoval tým, že súd sa odmietol zaoberať niektorými námietkami žalovaného s odôvodnením, že ich považoval za námietky, ktorých prejednanie bránila prekážka *res iudicata* predchádzajúceho, právoplatného rozhodnutia (ďalej len „rozhodnutie o istine“). Žalovaný považoval postup súdu, ktorým sa odmietol zaoberať námietkami žalovaného o neodbornom vykonaní údržby a o oprávnenom odmietnutí potvrdenia vykonania údržby a úhrady jej ceny z dôvodu, že ide o totožné námietky, ktoré boli súdom vyhodnotené ako neopodstatnené v inom konaní, za nesprávny. Žalovaný v tejto súvislosti poukázal na § 11 ods. 4 a § 228 ods. 1 CSP a uviedol, že Civilný sporový poriadok nestanovuje, že odôvodnením rozsudku v jednom konaní je súd viazaný v inom konaní medzi tými istými účastníkmi. Žalovaný ďalej namietal arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia vo vzťahu k posúdeniu námietky rozporu výkonu práv so zásadami poctivého obchodného styku.

Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalovaný odôvodňoval tým, že nevyriešenou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie súdu je otázka, „ako sa premlčuje právo na zaplatenie zmluvnej pokuty, pri ktorej je dohodnutý spôsob určenia jej výšky ako určité percento z určitej sumy za každý deň omeškania“. Žalovaný mal za to, že rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4Cdo/222/2005, na ktorý poukázal odvolací súd, vychádzal z iných špecifických skutkových okolností, pri ktorých už bola hlavná povinnosť premlčaná. Za týchto špecifických okolností mohol súd uviesť, že premlčaním práva na splnenie hlavného peňažného záväzku dochádza k premlčaniu práva na pokutu dohodnutú za omeškание so splnením hlavného záväzku vo forme určitého percenta za určitý časový úsek (t. j. narastajúcim spôsobom za pokračujúce omeškание), a to za dobu omeškания nasledujúcu po premlčaní hlavného záväzku. Podľa žalovaného je nutné závery citovaného rozsudku interpretovať tak, že v prípade, keď už došlo k premlčaniu hlavného záväzku, neexistuje relevantný dôvod, aby nedošlo aj k premlčaniu práva na takúto zmluvnú pokutu za obdobie po premlčaní hlavného záväzku. Odvolací súd túto nevyriešenú otázku premlčania práva na zaplatenie zmluvnej pokuty posúdil tak, že zmluvná pokuta určená percentuálnou sadzbou sa premlčuje v štvorročnej premlčacej lehote, ktorá plynie za každý deň omeškания so splnením zmluvnou pokutou zabezpečovaného záväzku, a že v prípade premlčania zabezpečovaného záväzku sa premlčí aj právo na zmluvnú pokutu za dobu omeškания po premlčaní zabezpečovaného záväzku. Žalovaný považuje takéto vyriešenie otázky premlčania za nesprávne. Pre vyriešenie otázky premlčania žalobcom uplatnenej zmluvnej pokuty je potrebné podľa neho vziať na zreteľ nielen kogentné § 393 a § 397 Obchodného zákonníka, ale aj § 544 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka upravujúce možnosť dojednať zmluvnú pokutu a § 408 Obchodného zákonníka, ako aj skutočnosť, že § 110 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa pri obchodnoprávných vzťahoch neuplatňuje.

S Najvyšší súd SR ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v dovolacom konaní advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania, dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné, avšak nie je dôvodné a treba ho zamietnuť.

Z odôvodnenia:

Žalovaný odôvodňoval prípustnosť dovolania podľa 420 písm. f) CSP tým, že napadnuté rozhodnutie je arbitrárne, pretože „súd sa odmietol zaoberať niektorými námietkami žalovaného s odôvodnením, že ich považoval za námietky, ktorých prejednanie brániла prekážka *res iudicata*“.

Dovolací súd poukázal na to, že podstatou argumentácie odvolacieho súdu bol názor, že tým, že v predchádzajúcom konaní bola žalobcovi priznaná istina spočívajúca vo vyúčtovanej cene plnenia, t. j. bola priznaná hlavná pohľadávka, ktorá bola zabezpečená zmluvnou pokutou, znamená, že o existencii, oprávnenosti, dôvodnosti, ako aj o výške hlavnej pohľadávky, t. j. zabezpečeného práva bolo už rozhodnuté právoplatným rozsudkom súdu. Zároveň bolo právoplatne rozhodnuté aj o tom, že s úhradou hlavného záväzku sa žalovaný dostal do omeškania od 2. apríla 2015, nakoľko od tohto dňa bol priznaný žalobcovi úrok z omeškania právoplatným rozsudkom súdu v predchádzajúcom konaní. Podľa názoru odvolacieho súdu tak súd prvej inštancie postupoval správne, keď neprihliadal na tie skutkové výhrady žalovaného voči hlavnej pohľadávke, t. j. zabezpečenému právu (vyúčtovanej cene plnenia), keď spochybňoval aj v tomto konaní o zaplatenie zmluvnej pokuty neodbornosť servisu, neoprávnenosť vystavenia faktúry a právo žalovaného odmietnuť potvrdenie protokolu.

Dovolací súd s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo/115/2016 z 28. júna 2017, konštatoval, že súdy konajúce o nároku žalobcu na zaplatenie zmluvnej pokuty boli viazané právoplatným rozhodnutím, ktorým bola deklarovaná povinnosť žalovaného zaplatiť istinu a ktorým bol súčasne deklarovaný deň omeškania so zaplatením istiny. V tomto konaní preto súdy neboli oprávnené opätovne vyhodnocovať námietky žalovaného, ktoré sa týkali samotnej existencie hlavnej pohľadávky (t. j. ceny diela), prípadne, ktoré sa týkali okamihu porušenia povinnosti včasnej úhrady tejto pohľadávky. Pre úplnosť dovolací súd uviedol, že iné námietky ako neodbornosť servisu, neoprávnenosť vystavenia faktúry a právo žalovaného odmietnuť potvrdenie protokolu, ktorým sa súdy „odmietli“ zaoberať, žalovaný v tomto konaní nevzniesol.

Dovolací súd pri detailnom vyhodnotení námietok týkajúcich sa tvrdených väd zmätočnosti uzavrel, že vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľ neuviedol taký nesprávny procesný postup súdu, ktorý mu znemožnil uskutočňovať procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces, teda

v posudzovanom prípade nedošlo k vade zmätočnosti v zmysle citovaného ustanovenia.

K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolací súd uviedol nasledujúce:

V prejednávanej veci žalovaný v rámci namietaného nesprávneho právneho posúdenia v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP vymedzil právnu otázku v znení: „Ako sa premlčuje právo na zaplatenie zmluvnej pokuty, pri ktorej je dohodnutý spôsob určenia jej výšky ako určité percento z určitej sumy za každý deň omeškania?“.

Dovolací súd uviedol, že dovolateľom vymedzená právna otázka bola najvyšším súdom riešená v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Obdo/3/2021 z 30. novembra 2021. V uvedenom uznesení najvyšší súd vyslovil právny názor (bod 39.2), podľa ktorého „je plne zákonné súladný záver, že každým ďalším dňom po dobu, čo trvá omeškание dlžníka s plnením záväzku, dlžník opätovne porušuje povinnosť plniť riadne a včas a z tohto dôvodu za každý ďalší deň omeškania vzniká veriteľovi právo na zmluvnú pokutu. Uvedené znamená, že pri zmluvnej pokute dojednanej fixnou sadzbou za jeden kalendárny deň omeškania začína plynúť premlčacia doba nielen prvým dňom omeškania, ale každým ďalším dňom omeškania, za ktorý vzniká veriteľovi právo na zmluvnú pokutu“.

Právny názor prijatý v citovanom uznesení je aplikovateľný v prejednávanej veci a dovolací súd sa s ním plne stotožňuje. Aj napriek tomu, že existuje uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu pod sp. zn. 2Obdo/3/2021, dovolací súd konštatuje, že právna otázka nastolená dovolateľom v dovolaní, nebola dovolacím súdom ustáleno vyriešená. Vzhľadom na to, že predmetná právna otázka nebola dosiaľ vyriešená v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ustáleno, dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalovaného je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

Pre posúdenie otázky premlčania/nepremlčania práva na zaplatenie zmluvnej pokuty súd prvej inštancie v prvom rade správne aplikoval na daný právny vzťah úpravu premlčania podľa Obchodného zákonníka, pričom vychádzal z dohody zmluvných strán vyplývajúcej zo zmluvy uzavretej podľa § 269 ods. 2 OBZ, v ktorej si zmluvné strany dohodli aplikáciu Obchodného zákonníka na daný právny vzťah. Zároveň charakter obchodnoprávneho vzťahu je daný aj povahou subjektov zmluvných strán v zmysle § 261 ods. 2 OBZ. S poukazom na uvedené najvyšší súd vyhodnotil námietku dovolateľa o potrebe aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka ako nedôvodnú.

Ďalej bolo potrebné pristúpiť k posúdeniu charakteru porušenia povinnosti a momentu vzniku práva na zaplatenie zmluvnej pokuty. V tomto smere je rozhodujúce dojednanie o spôsobe určenia výšky zmluvnej pokuty. Zmluvné strany si dojednali, že zmluvná pokuta je určená percentuálnou sumou z dlžnej čiastky za každý deň omeškania. Inak povedané, zmluvná pokuta bola dojednaná ako sadzba za určitú jednotku času, kedy je jej výška závislá na dĺžke omeškania. Odvolací súd v bode 53. odôvodnenia uviedol,

že „pri takto určenom spôsobe zmluvnej pokuty percentuálnou sadzbou za každý deň porušenia povinnosti dochádza k porušeniu povinnosti opakovane, a tým aj právo na zaplatenie zmluvnej pokuty vzniká opakovane každým dňom omeškania, teda opakovaným porušením povinnosti v určitom časovom intervale. Ustanovenie § 393 ods. 1 Obchodného zákonníka spája začiatok plynutia premlčacej doby s okamihom, keď bola povinnosť porušená. Z uvedeného potom vyplýva, že pre začiatok plynutia premlčacej doby je rozhodujúci prvý a každý nasledujúci deň omeškania s plnením povinnosti, ktorá bola zabezpečená zmluvnou pokutou. Začiatok plynutia premlčacej lehoty podľa § 393 ods. 1 Obchodného zákonníka je preto spájaný s okamihom porušenia povinnosti, na ktorú je zmluvná pokuta viazaná a nie s dobou splatnosti zmluvnej pokuty. K porušeniu povinnosti dochádza opakovane, až kým nedôjde k splneniu zabezpečenej povinnosti alebo k zániku iným spôsobom. Znamená to, že je potrebné rozlišovať začiatok plynutia premlčacej lehoty na zmluvnú pokutu, ktorým je prvý deň, ako aj každý ďalší deň omeškania pri zmluvnej pokute dohodnutej percentuálnou sadzbou za každý deň porušenia, od splatnosti zmluvnej pokuty, čo súd prvej inštancie správne v napadnutom rozhodnutí aj rozlíšil. Nie je možné preto spájať začiatok plynutia premlčacej lehoty pri právach vzniknutých z porušenia povinnosti, t. j. pri zmluvnej pokute s jej splatnosťou. Toto rozlíšenie vzniku začatia plynutia premlčacej lehoty a jej splatnosti uviedol aj NS SR v rozhodnutí, sp. zn. IMObdo/6/2011“.

Dovolací súd uviedol, že vo veci konajúce súdy správne posúdili otázku charakteru porušenia povinnosti zmluvnej pokuty dohodnutej percentuálnou sadzbou a dospeli k názoru, že ide o opakované porušovanie povinnosti. Odvolací súd správne poukázal na potrebu aplikácie § 393 ods. 1 OBZ a vysvetlil, že začiatok plynutia premlčacej lehoty podľa uvedeného ustanovenia je spájaný s okamihom porušenia povinnosti, na ktorú je zmluvná pokuta viazaná a nie s dobou splatnosti zmluvnej pokuty. Pre začiatok plynutia premlčacej doby je rozhodujúci prvý a každý nasledujúci deň omeškania s plnením povinnosti, ktorá bola zabezpečená zmluvnou pokutou.

Najvyšší súd sa stotožnil aj so záverom súdov vo veci konajúcej o nepremŕčaní práva na zaplatenie zmluvnej pokuty v tomto prípade s odôvodnením, že keďže žalobca podal žalobný návrh na súd 11. septembra 2019 a zmluvnú pokutu dojednanú percentuálnou sadzbou za každý deň omeškania si uplatnil za obdobie od 11. septembra 2015 do 13. júna 2018 pri zohľadnení všeobecnej štvorročnej premlčacej doby (§ 397 OBZ) to znamená, že si žalobca právo na zaplatenie zmluvnej pokuty uplatnil včas a k jeho premlčaniu nedošlo.

Dovolací súd považoval za potrebné vyjadriť sa k aplikácii rozsudku Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4Cdo/222/2005 z 27. marca 2008 na rozhodovanú vec. Uvedený rozsudok, na ktorý v napadnutom rozsudku poukázal odvolací súd, vychádzal z odlišného skutkového stavu ako v posudzovanej veci. V prípade rozsudku pod sp. zn. 4Cdo/222/2005 bola hlavná povinnosť premlčaná, zatiaľ čo v posudzovanej veci

k premlčaniu hlavnej povinnosti nedošlo. Z uvedeného rozsudku vyplýva, že námietkou premlčania zmluvnej pokuty sa možno brániť za čas od uplynutia premlčacej doby na splnenie hlavného záväzku, ale nedáva odpoveď na spôsob, akým sa počíta lehota pri uplatnenej námietke premlčania práva na zmluvnú pokutu a ani neposudzuje charakter porušenia povinnosti a moment vzniku práva na zaplatenie zmluvnej pokuty. Najvyšší súd v zmysle uvedeného dospel k názoru, že závery prijaté v poukazovanom rozsudku nie sú aplikovateľné na posudzovanú vec.

Z uvedeného tak vyplýva záver o určení začiatku plynutia premlčacej doby v zmysle § 393 ods. 1 OBZ, ako aj záver, že pri práve na zaplatenie zmluvnej pokuty dojednanej percentuálnou sadzbou zo stanovenej čiastky za každý deň omeškania začína plynúť premlčacia doba nielen prvým dňom omeškania, ale i každým ďalším dňom omeškania, pričom právo na zaplatenie takto dojednanej zmluvnej pokuty vzniknutej za určitý deň omeškania sa premlčí uplynutím štvorročnej premlčacej doby počítanej od tohto dňa.

K dovolateľovej námietke nesprávneho právneho posúdenia, týkajúcej sa záveru konajúcich súdov, že pri takomto dojednaní zmluvnej pokuty dochádza k porušeniu povinnosti opakovane, a tým aj právo na zmluvnú pokutu vzniká opakovane každým dňom omeškania, dovolací súd uviedol, že je nepochybné, že povinnosť splniť záväzok riadne a včas je porušená už okamihom márneho uplynutia doby jeho splatnosti, pričom za deň, kedy bola povinnosť najskôr porušená, je potrebné považovať prvý deň omeškania dlžníka. Avšak povinnosť splniť záväzok riadne a včas v dôsledku jeho porušenia nezaniká a trvá ďalej až do doby poskytnutia riadneho plnenia alebo do doby, kedy zanikne iným spôsobom (porovnaj § 365 OBZ), pričom povinnosť, ktorej splnenie bolo zabezpečené zmluvnou pokutou, je dlžník povinný plniť (ak nie je dohodnuté inak) i po jej zaplatení (§ 545 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Preto je správny záver, v zmysle ktorého každým ďalším dňom po dobu, počas ktorej trvá omeškanie, dlžník opätovne porušuje svoju povinnosť plniť riadne a včas, a preto za každý ďalší deň omeškania vzniká veriteľovi ďalšie právo na zmluvnú pokutu. Totožný záver vyplýva i z odbornej literatúry, napríklad OVEČKOVÁ, O. *Premŕčanie v obchodnom práve*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015, str. 184.

Najvyšší súd s poukazom na uvedené konštatoval, že pri zmluvnej pokute dojednanej percentuálnou sadzbou zo stanovenej čiastky za každý deň omeškania je povinnosť, ktorej splnenie bolo zabezpečené zmluvnou pokutou, porušovaná opakovane (v danom prípade každým ďalším dňom). Vo vzťahu k dovolateľom vymedzenej otázke „ako sa premlčuje právo na zaplatenie zmluvnej pokuty, pri ktorej je dohodnutý spôsob určenia jej výšky ako určité percento z určitej sumy za každý deň omeškania“ dovolací súd uviedol, že pri práve na zaplatenie zmluvnej pokuty dojednanej percentuálnou sadzbou zo stanovenej čiastky za každý deň omeškania, začína plynúť premlčacia doba vždy

každým dňom, za ktorý veriteľovi vzniklo právo na zmluvnú pokutu.

Keďže žalovaný nedôvodne vytykal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie a jeho dovolanie smerovalo proti vecne správne rozhodnutiu odvolacieho súdu, najvyšší súd dovolanie žalovaného podľa § 448 CSP ako nedôvodné zamietol.

Poznámka:

Charakter zodpovednostných vzťahov má odraz aj v samostatnej úprave počiatku premĺčania pre práva, ktoré vznikajú z porušenia povinností. Je zjavné, že v tomto prípade nemožno hovoriť o čase plnenia či splatnosti záväzku, a je teda potrebné stanoviť objektívny moment, kedy premĺčacia doba začína plynúť. V § 393 ods. 1 formulovaný odkaz na osobitnú úpravu možno aplikovať predovšetkým na úpravu úrokov z omeškania a na právo na zmluvnú pokutu. Hoci úroky z omeškania sa premĺčajú spolu s pohľadávkou, na ktorú sa viažu, pričom rozhodujúcim pre tento záver je konštrukcia, že nemožno úročiť pohľadávku, ktorá už samotná ako istina nie je vynútitelná a stala sa naturálnou obligáciou, z uvedeného rozhodnutia o spôsobe premĺčavania zmluvnej pokuty vyplýva nasledovanie ustálenej praxe obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu o samostatnom premĺčavaní nároku na zmluvnú pokutu, ktorá má povahu opakujúcich sa dávok. Okolnosť, že každý ďalší deň dlžník porušuje svoju povinnosť plniť riadne a včas hlavný peňažný záväzkový vzťah, je pre takúto úvahu rozhodujúca. Ustanovenie § 393 ods. 1 OBZ spája začiatok plynutia premĺčacej doby s okamihom, keď bola povinnosť porušená, teda pre začiatok plynutia premĺčacej doby je rozhodujúca skutočnosť, že každý nasledujúci deň omeškania s plnením povinnosti, ktorá bola zabezpečená zmluvnou pokutou, je začiatkom nového porušenia záväzku. Začiatok plynutia premĺčacej lehoty je tak spájaný s okamihom porušenia povinnosti, na ktorú je zmluvná pokuta viazaná, nie s dobou splatnosti zmluvnej pokuty.

TRESTNÉ PRÁVO

54.

Podmienečné zastavenie trestného stíhania

Zásah odvolacieho súdu do právoplatného výroku o vine

§ 216 Trestného poriadku

§ 241 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku

§ 257 ods. 1 písm. b), písm. c), ods. 7 Trestného poriadku

§ 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku

§ 22 Trestného zákona

§ 23 Trestného zákona

§ 84 Trestného zákona

§ 86 ods. 1 písm. a) Trestného zákona

§ 158 ods. 1 Trestného zákona

Zásah odvolacieho súdu do právoplatného výroku o vine v konaní po postupe súdu prvého stupňa podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku je síce možný, ale s ohľadom na stabilitu právneho stavu len celkom výnimočne, a to len vtedy ak sú dané alebo vyustaní také objektívne a fakticky existujúce okolnosti hmotného práva, nezávisle od priebehu skutkového deja, ktoré by si vyžadovali korekciu a hodnotenie dôkazného stavu z prípravného konania a ktoré zároveň z hľadiska materiálneho chápania právneho štátu a materiálneho výkladu a aplikácie Ústavy Slovenskej republiky, Trestného zákona a Trestného poriadku objektívne neumožňujú odsúdenie páchatel'a.

Procesné ustanovenia § 257 ods. 7 Trestného poriadku a § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku nemôžu mať absolútnu povahu, ak objektívne a fakticky existuje stav, ktorý vylučuje odsúdenie páchatel'a. V takom prípade nemôže obstať formalistické lípnutie na nedotknuteľnosti právoplatnosti výroku o vine po postupe súdu podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku.

Ustanovenia § 22 Trestného zákona a § 23 Trestného zákona – okolnosti vylučujúce trestnú zodpovednosť a ustanovenia § 84 Trestného zákona a § 86 ods. 1 písm. a) Trestného zákona – zánik trestnosti činu a trestu majú ako hmotnoprávne ustanovenia dominantno-špeciálnu povahu vo vzťahu k procesným ustanoveniam § 257 ods. 5 Trestného poriadku a § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a nemôžu byť porušené procesnou nemožnosťou podania odvolania v zmysle § 257 ods. 5 Trestného poriadku a § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, nakoľko by došlo k porušeniu právnej istoty páchatel'a, že nebude uznaný za vinného a nebude mu uložený trest v prípade ak sú dané okolnosti vylučujúce trestnú zodpovednosť a ak ide o trestný čin, ktorého trestnosť zanikla.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1Tdo/60/2022

Skutkový stav:

S Najvyšší súd SR uznesením, sp. zn. 1Tdo/60/2022 z 5. októbra 2022 rozhodol tak, že podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvinenej D. L. odmietol.

Rozsudkom Okresného súdu Nitra, sp. zn. 21T/74/2020 z 20. októbra 2021, ktorému predchádzalo zo strany okresného súdu prijatie vyhlásenia